

KULTURA STAROVĚKÉHO ŘECKA

Literatura, filozofie, výtvarné umění,
architektura, náboženství

Písemnictví

- **Písmo** převzato od Foiničanů, Řekové vytvořili vlastní abecedu - [alfabetu](#)
- **Epos** - báseň, která oslavovala příběhy hrdinů, popisy bitev. Přednášeli je pěvci s hudebním doprovodem. Homérovy eposy [Ilias](#) a [Odyssea](#).
- **Lyrická poezie** - básně, přednášené za doprovodu lyry (milostné, oslavné, kritické): básník [Hesiodos](#), [Sapfo](#) (milostná lyrika, ostrov Lesbos)
- **Dějepisectví** - zakladatel [Herodotos](#) - „otec historie“ - vylíčil řecko-perské války, [Thukydides](#) - vylíčil peloponéské války, opíral se o historické prameny → první vědecká práce.
- **Rétorika** - podmínka pro politickou kariéru. [Demosthenes](#) - útočné řeči proti Filipu Makedonskému → dnes přenesený význam - filipiky (?). Pouze dobrá řeč mohla přesvědčit lidi → řečnické školy.

Řecké divadlo

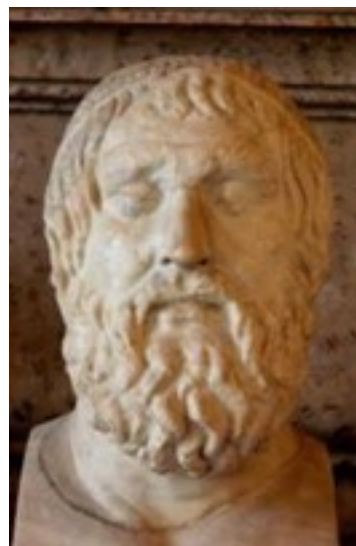
- Vyvinulo se z kultu boha **Dionýsa** (bůh vína a veselí) a souviselo s náboženskými svátky
- Herci byli vždy muži, používali masky, které zakrývaly obličej. Divadla měla půlkruhová hlediště, výbornou akustiku. Při stavbě využívali terénu - zasazeny do svahu.
- **Tragédie** - témata z mytologie i historie. Dramatikové 5. stol. př. K.: **Aischylos, Euripides, Sofokles**.
- **Komedie** - poukazovaly na nešvary tehdejší společnosti, náměty z politiky, zachycovaly (špatné) vlastnosti člověka (**Aristofanes**)

*Socha
Dionýsa*

Demosthenes

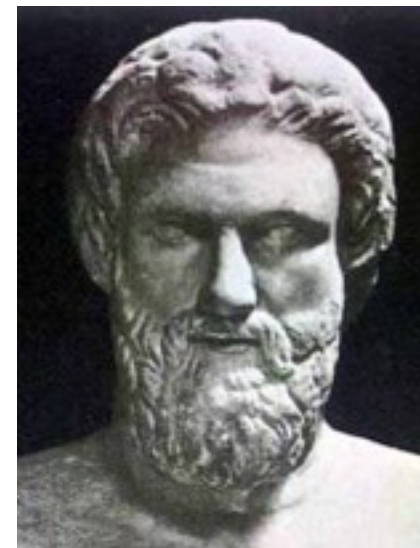

Sofokles

Divadlo v Epidauru

Aristofanes

Filozofie

- Počátky řecké filozofie - **6. stol. př. K.**
- **Kosmologické období** - tématem otázky kolem vzniku světa, jeho podstatou. Filozofové byli zároveň matematici, fyzici
- všestranní lidé.

Demokritos tvrdil, že svět je složen z hmoty, kterou lze rozdělit na atomy

Pythagoras hlásal, že Země je koule

Thales z Milétu

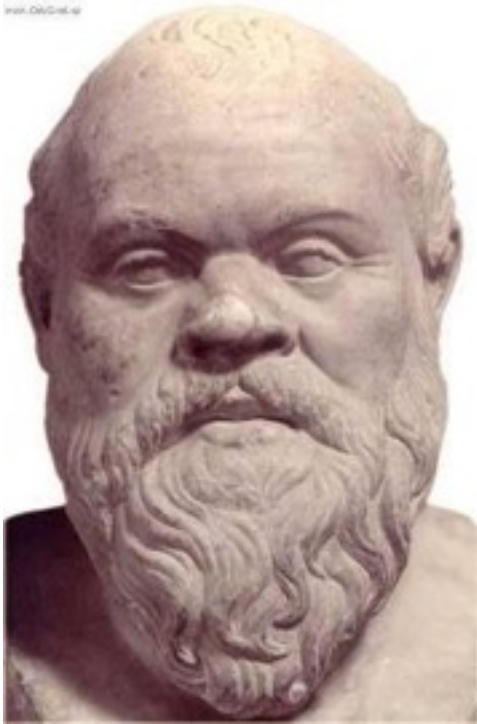
Největší rozkvět 5. a 4. stol. př. K., centrem filozofie Athény
- filozof. škola Akademie založená **Platonem**

Sokrates - hlavním úkolem člověka je konat dobro (dobro lze poznat)

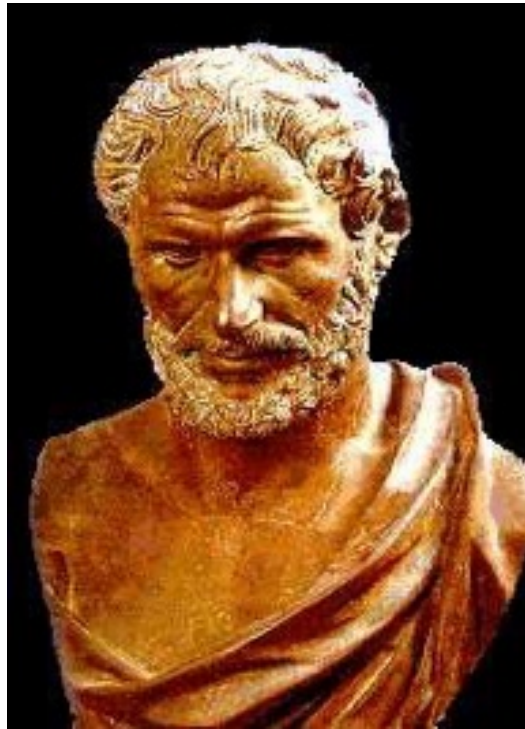
Aristoteles - největším učencem své doby, zabýval se mnoha obory, shromáždil a roztřídil veškeré vědecké poznatky. Založil školu Lykeion. Byl jedním z vychovatelů Alexandra Makedonského neboť jeho otec byl lékařem Filipa II.

- Později se filozofie rozdělila na logiku, fyziku, etiku atd.

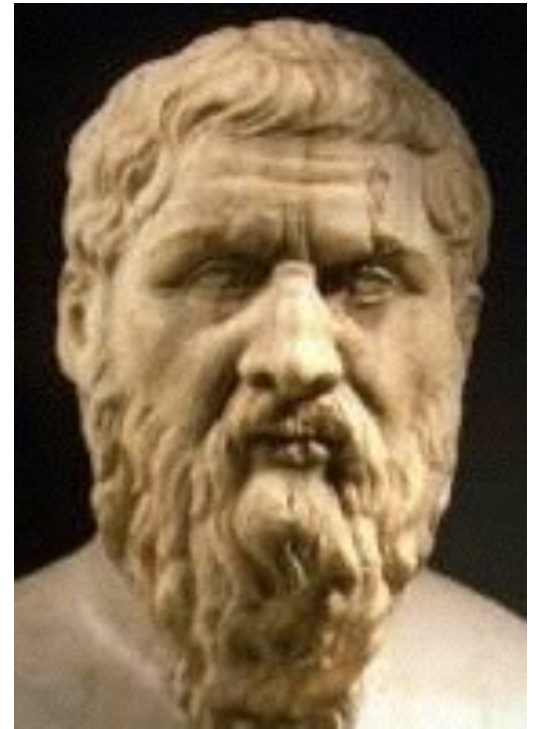
Sokrates

Aristoteles

Platon

Přírodní vědy a lékařství

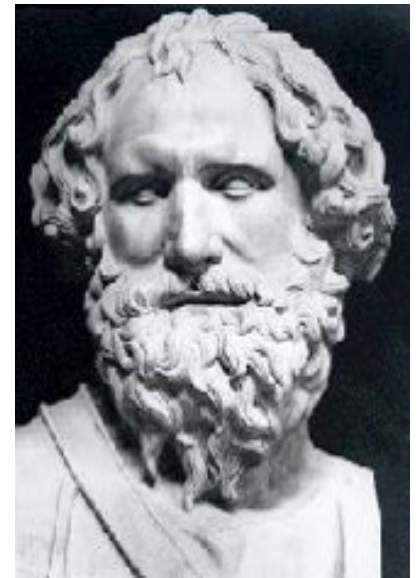
- **Pythagoras** - Pythagorova věta
- **Eukleides** - Euklidova věta (geometrie, aritmetika, optika)
- **Thales z Miletu** - geometrie, astronomie
- **Archimedes** - matematika, mechanika, astronomie
- **Hippokrates** - lékařství, teorie o tělních tekutinách, formulace zákonů lékařské etiky

Pythagoras

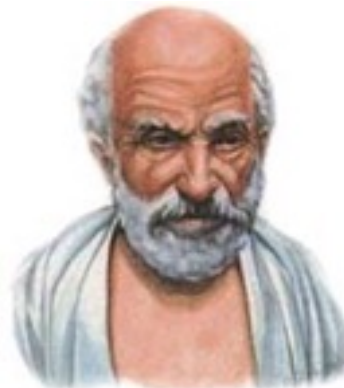

Eukleides

Archimedes

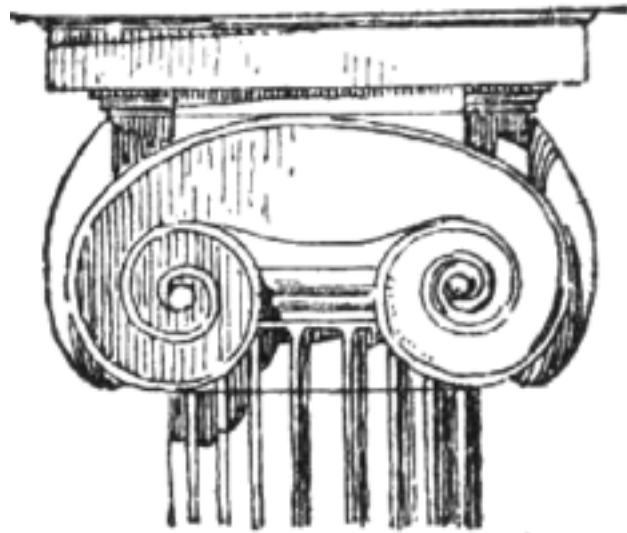
Hippokrates

Architektura

- Nejznámější památky - **chrámy**, divadla, stadiony, obytné domy, sochy...
- Stavělo se ve 3 stylech: rozdíl v době a zdobnosti (sloupy)
 1. **Dórský** - nejstarší, monumentální sloupy s jednoduchou hlavicí
 2. **Iónský** - drobnější a zdobenější hlavice
 3. **Korintský** - nejmladší, nejzdobnější

Dórský

Iónský

Korintský

Apollonův chrám v Korintu v dórsském slohu

Chrám Dia Olympského s korintskými sloupy

Náboženství

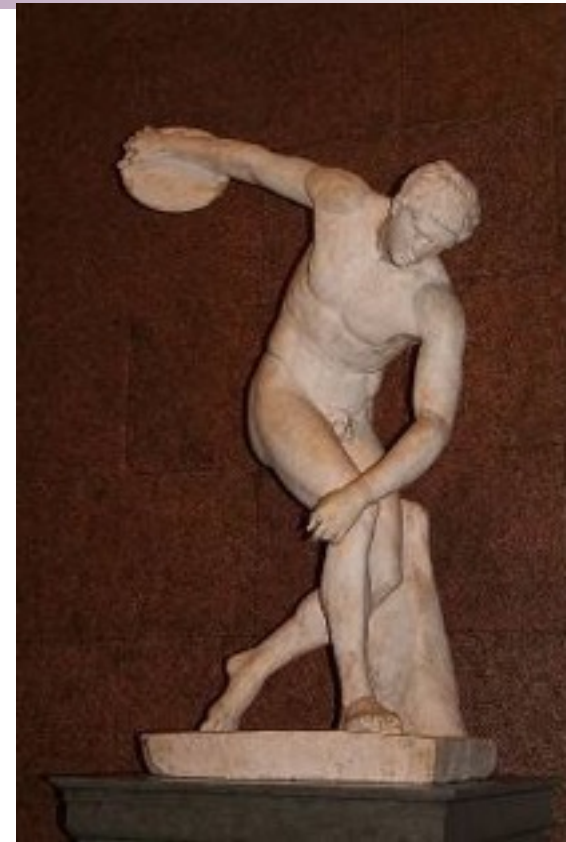
Polyteismus, bohové společní pro všechny řecké státy, tak jako jazyk a kultura. Podle bájí sídlili bohové na Olympu v Athénách.

- **Zeus** - nejvyšší bůh
- Héra - Diova manželka
- Athéna - bohyně moudrosti
- Afrodita - bohyně lásky a krásy
- Hádés - bůh podsvětí
- Poseidon - vládce vod
- Dionýsos - bůh vína a her
- Apollon - bůh umění
- Hefaistos - bůh ohně

Pro své bohy stavěli chrámy, kam měli vstup pouze kněží, aby nebylo božstvo rušeno → obřady se konaly před chrámem. Velký význam měly **věštírny** - nejznámější byla v Delfách zasvěcená Apollonovi.

Hry

- V nejbližším okolí chrámů stála **divadla a stadiony**. Hry byly často součástí náboženských slavností.
- **Olympijské hry** - od roku 776 př. K. v Olympii (Peloponés). Konaly se každé 4 roky k počtě bohu Dia, kdy byl vyhlašován v Řecku mír. Závodilo se v **běhu, skoku, zápase, hodů oštěpem, hodů diskem, boxu, závodů vozů a jízdě na koni**. Později se přidávaly další disciplíny

Mirónův Diskobolos